

Petőfi 200

A Magyar Országgyűlés 2020 decemberében döntött arról, hogy a 2022-es és 2023-as esztendő Petőfi Sándor-émlékvé nyilvánítja a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb és legismertebb alakja születésének 200. évfordulója alkalmából.

A bicentenáriumhoz kapcsolódva a felsős diákoknak az egész éven átívelő versenyt hirdetünk.

Havonta két részt fogunk közölni Fekete Sándor Így élt a szabadságharc költője című művéből. A tanulóknak minden alkalommal 10-10 kérdésre kell válaszolniuk a részletek alapján. A legjobb megoldást beküldők márciusban egy nagyszabású versenyen mérhetik össze tudásukat.

Az első feladatsor beadási határideje: 2022. október 17.

1. „...a jó öreg”

Apját nevezte így, róla írt számos verseinek egyikében (az *Egy estém otthon* címűben). Petrovics István meg is érdemelte azt a szeretetet, amely fia hozzá intézett verseiből kiolvasható. Szegény embernek született, nehéz munkával kereste a kenyerét mint mészárossegéd, hogy azután hússzékek bérlésével – árendálásával – gyűjtse össze azt a vagyont, ami fia neveltetéséhez is szükséges volt. Szigorúan bánt elsőnek született Sándor gyerekével, olykor értetlennek is mutatkozott, de nagy érdeme, hogy felismerte az iskoláztatás fontosságát, és áldozatokat is hozott érte.

Mint neve is mutatja, családjá szláv származású volt, de ő maga a Pest megyei Kartalon született 1791-ben, színmagyar környezetben. Ősei apai ágon vándorló iparosok voltak, mészárosok. A legilletékesebb nyelvőr, Arany János szerint „felföldi” kiejtéssel, „de jól beszélt magyarul”. Magyar érzésének meggyőző bizonyítékát akkor adta, amikor a szabadságharcban „vén zászlótartóként” részt vett Jellasics seregének megkergetésében.

1818-ban vette feleségül Hrúz Máriát.

2. „...A legszeretőbb anya”

Hrúz Mária férjével egy esztendőben született, sőt ugyanabban a hónapban is, 1791 augusztusában. Ötvennyolc évvel később, 1849 tavaszán megint csak egyszerre fejezték be életüket: az apa márciusban, az anya májusban halt meg – pár hónappal szeretett fiuk előtt...

A tíz Hrúz gyerek közül Mária ötödiknek látta meg a napvilágot. Turóc megyében született, megállapíthatóan szlováknak. Arany János tanúsága szerint „nem mindig ejtette tisztán a magyar szót, de folyvást beszélt”. Hogy a százhusz év óta sokszor szándékosan összekevert kérdésben egyértelmű álláspontot foglaljunk el, mondjuk ki: mivel az apa magyarnak vallotta magát, és fiait is magyarnak nevelte, s mivel az anya is folyvást, azaz folyamatosan beszélt magyarul, Petőfi joggal írta magáról, hogy „magyarnak született”.

Petőfi származását nemcsak *nemzeti*, hanem *szociális*, vagyis társadalmi szempontból is sokszor torz módon állították be. A nemesi előítéletektől áthatott régi Magyarországon sokan szívesen áltatták magukat azzal a hiedelemmel, hogy a nemzet legnagyobb költője nemesi származék. E szemlélet maradványai még mai könyvekben is fellelhetők. A levéltári adatok tudományos vizsgálata azonban azt bizonyítja, hogy az ilyen legendák nem igazolhatók. Petrovics István irataiban mindenütt az olvasható, hogy „ignobilis”, vagyis *nem nemes*. Ugyanígy nincs hitelt érdemlő adat Hrúz Mária nemesi származásáról. Ha a költő életében egyszer mégis azt mondta, hogy ő maga is a nemességhez tartozott, akkor ennek valószínűleg valamilyen kósza családi hagyomány lehet a forrása.

Az indulatos, kemény, „katonás” apától eltérően az anya a megtettesült szelídség és jóság volt. Egy kortárs feljegyzése szerint „kedveskedő beszéd, engedékeny, szelíd természet” jellemezte. A Nemzeti Galéria grafikai osztályán láthatjuk a két szülő képét is, Orlay Petrics Soma, a költő barátja örökítette meg őket. Hrúz Mária szép fekete szemét még a rajz is érzékelteti.

A két kép alapján is, de a kortársak leírásaiból is azt állapíthatjuk meg, hogy a költő külsőleg nem szőkés és köpcös apjára, hanem kicsiny, vékonyka és fekete anyjára hasonlított. Ami viszont a lelki tulajdonságokat illeti, az apa makacssága és indulatossága inkább emlékeztet a költő lelki alkatára, mint az anya megadó szelídsége.

Tudjuk azt is, hogy az apa indulatának rohamai elől sokszor az anya nyújtott védelmet fiának. A távoli városokba került gyerek iskoláztatása iránt különleges gonddal viseltetett, csomagjai és látogatásai a szülői ház melegét vitték el a városról városra vándorló fiúnak. Ezért is mondhatta Petőfi *Egy estém otthon* című versében:

...a földön nekem van Legszeretőbb anyám!

1. Hogyan hívták Petőfi Sándor édesapját?
2. Mi volt az édesapa nagy érdeme?
3. Milyen származású volt Petőfi édesapja?
4. Mivel adta bizonyítékát magyar érzésének a „jó öreg”?
5. Mi volt a különlegessége Hrúz Mária és férje születési dátumának?
6. Milyen származású volt Hrúz Mária?
7. Miért írhatta Petőfi Sándor magáról, hogy „magyarnak született”?
8. Melyik szülőre hasonlított Petőfi Sándor külsőleg? Írd le a hasonlóságokat!
9. Ki örökítette meg Petőfi szüleit?
10. Hol találhatók ezek az alkotások?